

Spis treści

Wstęp	9
-----------------	---

I. Specyfika powiązań regionalnych w Azji i Pacyfiku

Paweł Szwiec: Integracja w Azji Wschodniej – geneza, przejawy, skutki, perspektywy	13
Zbigniew Olesiński: Mechanizm organizacyjny procesów integracyjnych w Azji Południowo-Wschodniej	21
Malgorzata Pietrasiak: ASEAN-6 i ASEAN-4: problemy na drodze do integracji regionu Azji Południowo-Wschodniej	31
Katarzyna A. Nawrot: Proces integracji regionalnej państw ASEAN	46
Ewa Oziewicz: Nowy regionalizm azjatycki z perspektywy ASEAN	55
Krystyna Żołądkiewicz: Integracja ekonomiczna w regionie Pacyfiku na przykładzie Strefy Wolnego Handlu Australii i Nowej Zelandii	64
Anna Calek: Perspektywy rozwoju gospodarczego mikropaństw Południowego Pacyfiku w ramach ugrupowania integracyjnego SPARTECA	76
Karolina Klecha-Tylec: Wschodni Obszar Wzrostu ASEAN jako przykład współpracy subregionalnej	84
Malgorzata Dziembała: Stosunki gospodarcze i polityczne Unii Europejskiej z krajami ASEAN na początku XXI wieku	94
Katarzyna Żukrowska: Stan zaawansowania integracji w ramach ASEAN a stosunki z Unią Europejską	106

II. Płaszczyzny i obszary współpracy regionalnej w Azji i Pacyfiku

Mariusz Szuster: Przesłanki lokalizacji produkcji w krajach azjatyckich	123
Jarosław Brach: Zagrożenie ze strony chińskich i indyjskich producentów ciężarówek dla liderów europejskich	130
Edyta Pawlak: Liberalizacja handlu jako czynnik rozwoju ugrupowań integracyjnych rejonu Azji i Pacyfiku	146
Monika Wyrzykowska: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Chinach a bezpośrednie inwestycje Chińskiej Republiki Ludowej – najnowsze trendy i perspektywy	155
Sebastian Domżałski: Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w gospodarce Malezji na tle państw Azji Południowo-Wschodniej	165

Iwona Pawlas: Azja jako obszar funkcjonowania korporacji transnarodowych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej	175
Bogusława Drelich-Skulska: Powiązania sieciowe przedsiębiorstw w regionie Azji i Pacyfiku	182
Elżbieta Pleśniak: Usługi outsourcingowe w Indiach	195
Szymon Mazurek: Giełdy papierów wartościowych w regionie Azji i Pacyfiku	206
Łukasz Fijałkowski: Regionalny wymiar bezpieczeństwa w Azji Południowo-Wschodniej. Idea Wspólnoty ASEAN w świetle koncepcji wspólnot bezpieczeństwa	216
Paweł Łyszczak: Rywalizacja o zasoby surowców energetycznych w basenie Morza Południowochińskiego	226

III. Makroekonomiczny wymiar procesów integracyjnych w Azji i Pacyfiku

Sebastian Bobowski, Marcin Haberla: Indie – narodziny drugiego azjatyckiego giganta?	237
Małgorzata Domiter: Znaczenie polityki handlowej Japonii dla jej dominującej pozycji w regionie Azji i Pacyfiku	246
Anna Jankowiak: Znaczenie ekonomiczne Hongkongu w regionie Azji i Pacyfiku	261
Aleksandra Kuźmińska: Brand China – wizerunek Chin w świecie w świetle rankingu Anholt Nation Brands Index	273
Patrycja Stermach: Ocena ryzyka państw ASEAN na podstawie metody klasyfikacji ryzyka kraju (<i>The Country Risk Classification Method – CRCM</i>)	282

IV. Społeczne i kulturowe wymiary procesów integracyjnych

Małgorzata Bartosik-Purgat: Kultura i konsument w świetle procesów globalnego rynku	293
Tadeusz Sporek: Społeczne problemy współczesnego świata – dylematy ochrony środowiska	305
Bogusław Bembenek: Japońskie grupy <i>keiretsu</i> w świetle koncepcji kapitału społecznego	315

Summaries

Paweł Szwiec: Integration in East Asia – causes, indications, outcomes, perspectives	20
Zbigniew Olesiński: Organizational mechanism of integrative processes in South-East Asia	30

Malgorzata Pietrasiak: ASEAN-6 and ASEAN-4: Problems on the way to the integration of South East Asia region	45
Katarzyna A. Nawrot: Process of regional integration in ASEAN countries	54
Ewa Oziewicz: New Asian regionalism from the ASEAN perspective	63
Krystyna Żołądkiewicz: Economic integration in Pacific Region on the example of Australia New Zealand Closer Economic Relations Trade Agreement	75
Anna Calek: The perspectives of economic development of the micro-states of South Pacific integration group SPARTECA	83
Karolina Klecha-Tylec: BIMP-EAGA as an example of subregional co-operation	93
Malgorzata Dziębala: Economic and political relations between the European Union and ASEAN countries at the beginning of the 21 st century	105
Katarzyna Żukrowska: ASEAN integration progress and relations with the European Union	120
Mariusz Szuster: The circumstances of manufacturing localization in Asian countries	129
Jarosław Brach: Are Chinese and Indian truck makers able to threaten today's, especially European leaders?	145
Edyta Pawlak: Liberalization of trade as a factor stimulating development of integrative groups of Asia and Pacific region	154
Monika Wyrzykowska: FDI in China and China's FDI – new trends and prospects	164
Sebastian Domżałski: Foreign direct investment in Malaysia against Southeast Asia	174
Iwona Pawlas: Asia and R&D activity of transnational corporations	181
Bogusława Drelich-Skulska: Business networks in Asia and Pacific region	194
Elżbieta Pleśniak: Outsourcing services in India	205
Szymon Mazurek: Stock exchanges in Asia and Pacific	215
Łukasz Fijałkowski: Regional dimension of security in Southeast Asia. The project of ASEAN Community and the notion of security community	225
Paweł Łyszczak: Energy rivalry in the South China Sea	234
Sebastian Bobowski, Marcin Haberla: India – birth of second Asian giant?	245
Malgorzata Domiter: Significance of Japan's trade policy for its dominant position in the Asia-Pacific region	260
Anna Jankowiak: Hong Kong – the economic role in Asia-Pacific region	272
Aleksandra Kuźmińska: Brand China – the image of China in the world according to Anholt Nation Brands Index	281
Patrycja Stermach: The Association of Southeast Asian Nations in the OECD Country Risk Classification	288

Malgorzata Bartosik-Purgat: Culture and consumer in the process of global market	304
Tadeusz Sporek: Social problems of the contemporary world – the dilemmas of environmental protection	314
Bogusław Bembek: Japanese <i>keiretsu</i> groups in the light of social capital conception	327

Anna Jankowiak

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

ZNACZENIE EKONOMICZNE HONGKONGU W REGIONIE AZJI I PACYFIKU

1. Wstęp

Azja i Pacyfik jest regionem składającym się z państw zróżnicowanych zarówno pod względem ekonomicznym, politycznym, kulturowym, jak i społecznym. Państwa należące do regionu znacznie różnią się od siebie pod względem rozwoju gospodarczego, wielkości terytorium, gęstości zaludnienia i struktury ludności. Wspólną cechą jest natomiast wysoki wzrost gospodarczy odnotowany w większości krajów badanego regionu. Analizując udział poszczególnych krajów w gospodarce i ich rolę jako liderów regionu, należy uwzględnić ich potencjał ekonomiczny przejawiający się wskaźnikami zarówno gospodarczymi, jak i społecznymi. Obecnie nie ma jednego lidera w azjatyckiej części Azji i Pacyfiku¹, który byłby centrum gospodarczym regionu, choć coraz częściej do tej roli pretendują Chiny. Oprócz dominującej w ostatnich latach chińskiej gospodarki, ważnymi ośrodkami są Japonia, Singapur, Hongkong, Australia, Nowa Zelandia i Korea Południowa. Podstawowe wskaźniki dla państw regionu zostały przedstawione w tab. 1.

Z danych zawartych w tab. 1 wynika, iż region jest bardzo zróżnicowany pod względem dochodów osiąganych na jednego mieszkańca i wyraźna jest różnica między państwami rozwiniętymi a rozwijającymi się. Rozwinięte państwa regionu wypracowują PKB *per capita* (według parytetu siły nabywczej) wyższy niż 34 tys. USD (USA, Japonia, Australia, Singapur, Hongkong), natomiast najmniejsze PKB *per capita* wśród państw badanych w 2007 r. wypracował Laos.

---

¹ Do regionu Azji i Pacyfiku zaliczane są także Stany Zjednoczone będące liderem gospodarczym całego regionu.

Tabela 1. Ludność, powierzchnia i dochód na 1 mieszkańca w państwach regionu Azji i Pacyfiku 2007 roku

Kraj	Liczba ludności w mln	Powierzchnia w tys. km ²	Dochód na 1 mieszkańca	
			według kursu walutowego w USD ^a	według parytetu siły nabywczej w USD ^a
Australia	21,0	7 741	39 320	34 359
Chiny	1 318,0	9 573	2 310	8 486
Filipiny	88,7	300	1 503	5 604
Hongkong	6,9	1	28 982	40 686
Indonezja	231,6	1 905	1812	4 616
Japonia	127,7	378	33 668	34 011
Kambodża	14,4	181 040	555	3 386
Laos	5,9	263 800	653	2 518
Malezja	27,2	330	5 982	12 582
Mongolia	2,6	1 567	1 214	2 556
Nowa Zelandia	4,2	271	27 285	26 195
Republika Korei	48,5	100	19 485	25 403
Rosja	141,7	17 075	8 209	13 210
Singapur	4,6	0,6	32 506	34 435
Tajlandia	65,7	513	3 304	9 638
USA	302,2	9 629	45 490	45 176
Wietnam	85,1	331	798	3 644

Źródło: *Biznes międzynarodowy w regionie Azji i Pacyfiku*, Wyd. Adam Marszałek, manuskrypt.

Z wielu państw regionu niezwykle istotne są tzw. państwa miasta, które poprzez swój rozwój gospodarczy i sytuację ekonomiczną wyznaczają trendy w regionie. Jednym z takich miast-państw jest Hongkong, który odgrywa kluczową rolę zarówno dla Chin, jak i całego regionu.

2. Hongkong – wybrane wskaźniki ekonomiczne

Hongkong jest Specjalnym Administracyjnym Regionem Chin (SAR – Special Administrative Region), który został utworzony 1 lipca 1997 r. i funkcjonuje w ChRL dzięki zasadzie „jeden kraj, dwa systemy”. Wcześniej należał do Wielkiej Brytanii, jednak został on przekazany Chinom na mocy Wspólnej Deklaracji Rządu Chińskiej Republiki Ludowej i Rządu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z 1984 r. oraz Ustawy Zasadniczej Hongkongu uchwalonej w 1990 r. przez Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych Chińskiej Republiki Ludowej. Ustawa zasadnicza z 1997 r. gwarantuje Hongkongowi zachowanie ustroju politycznego i stylu życia przez 50 lat², co jest do dzisiaj przestrzegane.

² *Specjalny Region Administracyjny Hongkong: Sprawozdanie roczne za rok 2007*, Sprawozdanie Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego, Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela 2008.

Hongkong składa się z wielu wysp i stałego lądu, których łączna powierzchnia wynosi 1104 km², zamieszkaany był w 2006 r. przez 6,9 mln ludzi. Gęstość zaludnienia w tym małym państwie to ponad 6,2 tys. ludzi na kilometr kwadratowy³. Mieszkańcy to głównie Chińczycy (ok. 95%), a języki oficjalne to chiński i angielski.

Choć Hongkong jest regionem Chin, jest on często traktowany przez światowe organizacje i instytucje gospodarcze jako osobne państwo; jest członkiem Światowej Organizacji Handlu jako oddzielne państwo, jest także reprezentowany indywidualnie w APEC. W pozostałych organizacjach traktowany jest jako część ChRL, jednak zawsze w skład rządowej delegacji chińskiej wchodzi także delegacja z Hongkongu.

Gospodarka Hongkongu znajduje się w bardzo dobrej kondycji, o czym może świadczyć wzrost gospodarczy kraju, zaprezentowany na tle wzrostów gospodarczych wybranych państw regionu w tab. 2. Hongkońska gospodarka znacznie się ożywiła w porównaniu z końcem lat dziewięćdziesiątych XX w. i 2003 r.⁴, a jedną z przyczyn może być wsparcie ze strony Chin, w postaci ułatwionego dostępu do swojego rynku dla towarów hongkońskich, a także lokowania chińskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) na terenie Hongkongu. Bezczłowy dostęp do rynku Chin dla produktów hongkońskich został zagwarantowany na mocy umowy o bliższej współpracy gospodarczej⁵, co umożliwiło łatwiejszy dostęp do ogromnego, chłonnego rynku chińskiego. Umowa ta gwarantuje zerową stawkę celną lub preferencje obejmujące wybrane hongkońskie towary eksportowane do Chin. Dużym wsparciem było także skierowanie tu turystyki chińskiej⁶, co jeszcze bardziej ożywiło gospodarkę Hongkongu, którego udział usług w tworzeniu PKB w 2004 r. sięgnął 90%, podczas gdy rolnictwo wytwarzało niespełna 0,1% PKB, a przemysł 10%⁷. Wzrost gospodarczy Hongkongu był jednym z najwyższych w regionie w 2006 r. i wynosił 6,9% PKB. Inflacja utrzymywała się na niskim poziomie i w 2006 r. wynosiła 2,0%⁸.

Hongkong dysponuje dużymi zasobami dobrze wykształconej siły roboczej, gdyż ponad 3,6 mln mieszkańców jest zdolnych do pracy i w większości znajdują oni zatrudnienie w sektorze usług. W handlu krajowym i zagranicznym, a także

³ *Background Note: Hong Kong*, Bureau of East Asian and Pacific Affairs, U.S. Department of State, www.stat.gov; dane na luty 2008.

⁴ W roku 2003 w Azji występowała choroba SARS, która również w Hongkongu przyczyniła się do spowolnienia wzrostu gospodarczego.

⁵ Umowa o bliższej współpracy gospodarczej (Closer Economic Partnership Agreement – CEPA) została podpisana między Chinami a Hongkongiem w 2003 roku.

⁶ J. Wanandi, *East Asian Regionalism and the Role of Hong Kong*, [w:] *Hong Kong in the Region Seminar*, Central Policy Unit (CPU) of Government of the Hong Kong Special Administrative Region, November 23,24, 2007, s. 8.

⁷ *A Major Initiative of the World Resources Institute*, www.earthtrends.wri.org.

⁸ *Fact Sheet Hong Kong*, Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade, <http://www.dfat.gov.au/geo/fs/hong.pdf>.

Tabela 2. Wzrost gospodarczy w wybranych państwach regionu Azji i Pacyfiku w latach 1980-2006 (w %)

Państwo	Lata				
	1980-1990	1990-2000	2000-2004	2005	2006
Australia	3,4	3,9	3,5	2,8	2,7
Chiny	10,3	10,6	9,4	10,4	11,1
Filipiny	1,0	3,4	3,9	4,9	5,4
Hongkong	6,8	4,1	3,2	7,5	6,9
Indonezja	6,1	4,2	4,6	5,7	5,5
Japonia	3,9	1,3	0,9	1,9	2,2
Korea Południowa	9,0	5,8	4,7	4,2	5,0
Malezja	5,3	7,0	4,4	5,0	5,9
Nowa Zelandia	1,9	3,2	4,0	2,7	1,7
Singapur	6,7	7,7	2,9	6,6	7,9
Tajlandia	7,6	4,2	5,4	4,5	5,0
Wietnam	4,6	7,9	7,2	8,4	8,2

Źródło: *Biznes międzynarodowy w regionie Azji i Pacyfiku*, red. B. Drelich-Skulska, Wyd. Adam Marszałek (manuskrypt po recenzjach).

w gastronomii i hotelarstwie było zatrudnionych 28,8% wszystkich pracowników krajowych, w finansach, usługach finansowych, ubezpieczeniowych i w nieruchomościach 13,8%, a w branży produkcyjnej 4,3%. Przewidywana długość życia to 82,6 lat, natomiast odsetek potrafiących czytać to 97,1% ludności⁹.

3. Handel zagraniczny Hongkongu

W roku 2006 Hongkong znajdował się w pierwszej piętnastce największych eksporterów towarów w gospodarce światowej, zajmując 12 miejsce. Spośród pozostałych krajów regionu Azji i Pacyfiku tylko cztery eksportowały więcej od Hongkongu i były to USA, Chiny, Japonia i Korea Południowa. Biorąc pod uwagę wielkość hongkońskiego importu towarów, badany kraj znajdował się na pozycji 11, a przed nim znalazły się USA, Chiny i Japonia. Piętnastu największych eksporterów i importerów towarów przedstawiono w tab. 3. Kluczowe miejsce w eksporcie Hongkongu zajmują usługi i wśród piętnastu największych eksporterów usług na świecie w 2006 r. badany kraj znalazł się na miejscu 11 z eksportem usług sięgającym 73 mld USD. Natomiast wielkość importu usług (37 mld USD) uplasowała Hongkong na 20 pozycji rankingu¹⁰.

Zarówno eksport, jak i import Hongkongu wykazywały tendencję wzrostową i w 2006 r. w porównaniu z 2002 r. eksport towarów hongkońskich wzrósł o 60%, natomiast import w tych samych latach wzrósł o 61%. Wielkości stru-

⁹ *Background Note...* op. cit.

¹⁰ *International Trade Statistics 2007*, World Trade Organization, s. 14.

mienia eksportu i importu Hongkongu przedstawiono w tab. 4. Głównymi towarami eksportowanymi przez badany kraj są ubrania, sprzęt elektroniczny, tekstylia, zegarki na rękę i zegary ściennie oraz sprzęt biurowy. Natomiast przedmiotem importu są dobra konsumpcyjne, materiały niepoddane obróbce, dobra kapitałowe, żywność oraz paliwa¹¹.

Tabela 3. Ranking największych eksporterów i importerów towarów na świecie w roku 2006

Pozycja	Kraj	Eksport (w mld USD)	Pozycja	Kraj	Import (w mld USD)
1	Niemcy	1 112,0	1	USA	1 919,4
2	USA	1 038,3	2	Niemcy	908,6
3	Chiny	968,9	3	Chiny	791,5
4	Japonia	649,9	4	Wielka Brytania	619,4
5	Francja	490,4	5	Japonia	579,6
6	Holandia	462,4	6	Francja	534,9
7	Wielka Brytania	448,3	7	Włochy	437,4
8	Włochy	410,6	8	Holandia	416,4
9	Kanada	389,5	9	Kanada	357,7
10	Belgia	369,2	10	Belgia	353,7
11	Korea Południowa	325,5	11	Hongkong	335,8
12	Hongkong	322,7	12	Hiszpania	316,4
13	Rosja	304,5	13	Korea Południowa	309,4
14	Singapur	271,8	14	Meksyk	268,2
15	Meksyk	250,4	15	Singapur	238,7

Źródło: *Biznes międzynarodowy w regionie Azji i Pacyfiku*, red. B. Drelich-Skulska, Wyd. Adam Marszałek (manuskrypt po recenzjach).

Tabela 4. Wielkość eksportu i importu Hongkongu w latach 2002-2006 (w mld USD)

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Eksport	202	229	266	292	323	353
Import	208	233	273	300	336	371

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Statistics Database dla Hongkongu, WTO (www.wto.org).

Wyprodukowane towary lub usługi Hongkong eksportuje głównie do państw regionu, a największym odbiorcą są Chiny. W roku 2006 trafiło do Chin 30% całego eksportu z badanego kraju, podczas gdy w 2007 r. było to już 37% (dane w tab. 5). Chińska Republika Ludowa jest także największym importerem na rynek Hongkongu (tab. 6), co potwierdza silne powiązania ekonomiczne i gospodarcze kraju głównego i jego specjalnego regionu administracyjnego. Pozostałymi partnerami, do których trafia eksport Hongkongu, są Stany Zjednoczone oraz Unia Europejska, w której największymi odbiorcami są Wielka Brytania, Niemcy oraz Holandia. W imporcie strategicznymi partnerami (poza Chinami) są Japonia, Taj-

¹¹ *Background Note: Hongkong...*, op. cit.

wan, UE oraz USA. Należy zauważyć, iż głównymi partnerami gospodarczymi Hongkongu są państwa regionu Azji i Pacyfiku.

Tabela 5. Eksport Hongkongu według miejsca przeznaczenia towarów (w %)

Kraj	Udział w eksporcie	
	2006	2007
Chiny	29,9	37,2
USA	24,6	21,9
Tajwan	3,3	3,7
Singapur	3,1	2,8
UE, w tym:	20,4	15,7
Wielka Brytania	5,8	5,4
Niemcy	3,7	2,8
Holandia	5,9	2,7
Pozostałe	3,3	7,8

Źródło: *Annual Review of Hong Kong External Merchandise Trade 2007*, Trade Analysis Section Census and Statistics Department, The Government of the Hong Kong SAR, www.censtatd.gov.hk.

Tabela 6. Import Hongkongu według pochodzenia towarów (w %)

Kraj	Udział w imporcie	
	2006	2007
Chiny	45,9	46,4
Japonia	10,3	10,0
Tajwan	7,5	7,2
Singapur	6,3	6,8
USA	4,8	4,8
Korea Południowa	4,6	4,2
Malezja	2,3	2,2
UE	7,3	7,1
Pozostałe	11,0	11,3

Źródło: *Annual Review of Hong Kong External Merchandise Trade 2007*, Trade Analysis Section Census and Statistics Department, The Government of the Hong Kong SAR, www.censtatd.gov.hk.

Hongkong pozostaje nadal głównym centrum regionu Azji i Pacyfiku, jeśli wziąć pod uwagę wielkość handlu zagranicznego. Mimo niewielkiego terytorium i stosunkowo małej liczby mieszkańców, badana gospodarka dysponuje dobrze wykształconą siłą roboczą, infrastrukturą zarówno podstawową, jak np. lotniska¹² czy porty morskie, jak i technologiczną (liczba komputerów czy telefonów na 100 mieszkańców jest znacznie wyższa niż w innych krajach). Sytuacja polityczna

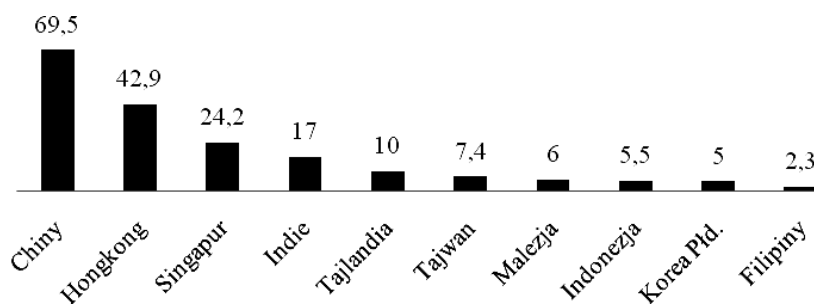
¹² Międzynarodowe lotnisko znajdujące się w Hongkongu jest piątym co do wielkości lotniskiem pasażerskim i największym portem lotniczym na świecie zajmującym się przeladunkiem towarów w transporcie lotniczym; www.hongkongairport.com.

w kraju jest stabilna, a system podatkowy i prawny są przejrzyste, dlatego prowadzenie działalności gospodarczej czy wymiany gospodarczej z tym krajem nie napotyka większych trudności.

4. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne z udziałem Hongkongu

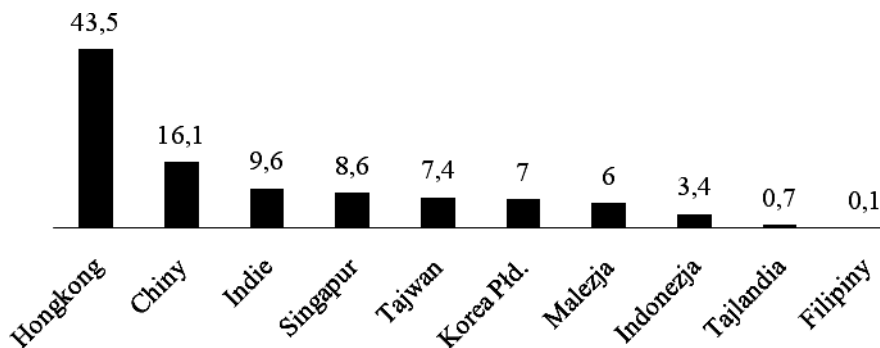
Hongkong jest liczącym się graczem w gospodarce światowej, biorąc pod uwagę strumień napływu i odpływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ). W roku 2006 uplasował się on na siódmej pozycji wśród krajów o największym przepływie BIZ, osiągając wartość procentową 7% ogólnego światowego strumienia BIZ. Przed nim znalazły się Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Francja, Niemcy, Chiny oraz Japonia, co stawia badany kraj w czołówce krajów zarówno przyciągających kapitał zagraniczny, jak i wysyłających taki kapitał. W regionie Azji i Pacyfiku Hongkong znalazł się na drugiej pozycji ze względu na ilość BIZ, zaraz za Chinami, których inwestycje bezpośrednie stanowiły 36% wszystkich inwestycji przepływających do całego regionu. Geograficzne rozłożenie strumienia napływu i odpływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do państw regionu zostało pokazane na rys. 1 i 2.

Wielkość napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Hongkongu w 2006 r. wyniosła 42,9 mld USD i wynik ten był drugim co do wielkości napływem do państw regionu Azji i Pacyfiku. Pierwsze miejsce zajęły Chiny (69,5 mld USD), jednak jest to kraj nieporównywalnie większy, o większej liczbie ludności, dlatego też wynik Hongkongu pokazuje, jak wielu inwestorów upatruje właśnie w tym kraju miejsce dla swoich inwestycji. W badanym kraju inwestują głównie przedsiębiorcy ze Stanów Zjednoczonych oraz Unii Europejskiej, jednak największe inwestycje pochodzą z Chin kontynentalnych. W roku 2006 chińskie

Rys. 1. 10 największych odbiorców BIZ w 2006 r. w regionie Azji i Pacyfiku (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne na podstawie *World Investment Report 2007: Transnational Corporation, Extractive Industries and Development*, UNCTAD, New York-Geneva 2007, s. 42 i 253.

Rys. 2. 10 największych dawców BIZ w 2006 r. w regionie Azji i Pacyfiku (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne na podstawie *World Investment Report 2007: Transnational Corporation, Extractive Industries and Development*, UNCTAD, New York-Geneva 2007, s. 42 i 253.

inwestycje w Hongkongu wynosiły 13 mld USD, co stanowiło 30% wszystkich inwestycji w tym kraju. Badając inwestycje dokonane przez Hongkong w 2006 r., widać wyraźnie, iż ten kraj jest liderem w swoim regionie, gdyż zainwestował łącznie 43,5 mld USD, z czego 27,2 mld USD w Chinach (ok. 40% wszystkich BIZ w tym kraju)¹³.

Wielkość strumienia przepływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do oraz z Hongkongu pokazuje jak ważny jest to kraj w globalnych przepływach kapitałowych. Zagranicznych inwestorów przyciągają sprawnie działające agencje promocji inwestycji (InvestHK), a także stabilna sytuacja w państwie, dobry klimat inwestycyjny czy wykształcona siła robocza. Hongkong odczuwa obecnie prawdziwy *boom* inwestycyjny, gdyż w ciągu zaledwie 5 lat (2002-2006) inwestycje dokonane w tym kraju wzrosły o ponad 440% (w 2002 r. było ich 9,7 mld USD, w 2003 r. – 13,6 mld USD, w 2004 r. – 34 mln USD, a w 2005 r. 33,6 mld USD)¹⁴. Aktywność inwestycyjną wykazuje także Hongkong, który lokuje swoje kapitały w państwach regionu, a także w Europie i Stanach Zjednoczonych.

5. Hongkong jako oaza podatkowa

W regionie Azji i Pacyfiku w 2006 r., funkcjonowało łącznie 11 oaz podatkowych¹⁵ wymienionych przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy. Były to m.in.

¹³ C. Leung, O. Unterroberdoerster, *Hong Kong SAR as a Financial Center for Asia: Trends and Implications*, International Monetary Fund Working Paper WP/08/57.

¹⁴ *World Investment Report 2007: Transnational Corporation, Extractive Industries and Development*, UNCTAD, New York and Geneva 2007.

¹⁵ Oazy podatkowe, zwane także rajami podatkowymi, to państwa o uprzywilejowanym systemie podatkowym (zwykle stawka podatku dochodowego jest niższa o 50% niż w państwie macierzy-

Singapur, Hongkong, Nauru, Labuan czy Samoa. Hongkong, obok Japonii i Singapuru, jest najważniejszym centrum finansowym regionu Azji i Pacyfiku, jeśli wziąć pod uwagę wielość przeprowadzanych transakcji zagranicznych. Swoje oddziały w 2006 r. miało w Hongkongu 69 spośród 100 największych banków świata¹⁶, które obsługują wiele przedsiębiorstw zarówno z Chin, jak i z całego regionu.

System podatkowy Hongkongu jest przejrzysty i nieskomplikowany. Stopy podatkowe są niskie, co jest celowym działaniem rządu, który za priorytet stawia sobie ograniczenie liczby podmiotów gospodarczych uchylających się od płacenia podatków. Największe wpływy do budżetu Hongkongu generowane są z podatku od przychodów, który kształtował się na poziomie 28% i jego wartość w latach 2005-2006 wynosiła ok. 70 mld USD¹⁷. W Hongkongu obowiązek opodatkowania nałożony jest tylko na zyski osiągnięte w kraju i wynosi on 16%, natomiast zyski osiągnięte poza granicami kraju, a przesyłane do Hongkongu, nie są obciążone żadnym obowiązkiem podatkowym. Nie istnieje podatek nakładany na dywidendy wypłacane przez przedsiębiorstwa. Koszt założenia spółki w Hongkongu wynosi 1250 USD plus opłata rządowa za pierwszy rok funkcjonowania, czyli 350 USD, natomiast za kolejne lata to 1550 USD. Założenie spółki trwa zazwyczaj do dwóch tygodni, a minimalny kapitał udziałowy wynosi ok. 130 USD¹⁸. Spółka musi zostać zarejestrowana w biurze odpowiedzialnym za rejestrację podmiotów gospodar-czych (Business Registration Office) i ciąży na niej taki sam obowiązek składania zeznań z prowadzonej działalności, jak na spółkach krajowych. Według danych amerykańskiego Departamentu Stanu, w 2007 r. w Hongkongu zarejestrowano

7279 przedsiębiorstw zagranicznych i szacuje się, iż łącznie działa tam ponad 500 tys. takich firm. Jak podaje Departament Stanu, jest to liczba podawana oficjalnie przez Hongkong i może się różnić od rzeczywistego stanu rzeczy ze względu na niechęć władz wszystkich oaz podatkowych do upubliczniania liczby swoich klientów¹⁹.

6. Port Hongkongu jako okno na świat Chin

W badanym kraju usytuowany jest jeden z największych portów morskich świata obsługujących kontenery w transporcie morskim. W roku 2006 port w Hongkongu był drugim co do wielkości portem świata zaraz po porcie singa-

---

stym), czyli znacznie korzystniejszym niż w innych państwach, zob. J.W. Wójcik, *Kryminologiczna ocena transakcji w procesie prania pieniędzy*, Twigger, Warszawa 2001, s. 138.

¹⁶ *Hong Kong in brief 2006*, Economic Competitiveness, <http://www.info.gov.hk/info/hkbrief/eng/econ.htm>.

¹⁷ *Hong Kong Yearbook 2006*, <http://www.yearbook.gov.hk/2006/en/index.htm>.

¹⁸ *Hong Kong*, http://www.taxways.pl/jurysdykcje/hong_kong.htm.

¹⁹ *Hong Kong Country Reports*, International Narcotics Control Strategy Report 2007, U.S. Department of State, <http://www.state.gov/p/inl/rls/nrcrpt/2007/vol2/html/80887.htm>.

purskim i obsługiwał 23,5 mln kontenerów rocznie. W roku 2007 hongkoński port znalazł się na trzecim miejscu w rankingu największych portów światowych z prawie 24 mln kontenerów obsługiwanych przez port rocznie (pierwsze miejsce zajął Singapur z 28 mln kontenerów i Szanghaj z 26 mln kontenerów)²⁰. Prężnie działający port jest jedną z przyczyn szybkiego rozwoju Hongkongu, gdyż przez ten kraj przepływają ogromne ilości towarów, które są przedmiotem reeksportu i są transportowane drogą morską do pozostałych regionów świata. Port jest strategicznie ważnym miejscem dla Chin, które upatrują w nim ogromnych możliwości transportowania swojego eksportu. Port stanowi centrum transportowe dla rozwijającej się Azji i dlatego rola Hongkongu w regionie jest znacząca.

7. Wnioski

Proces globalizacji doprowadził do rozdzielenia geograficznego produkcji i jej konsumentów, co stało się przyczyną koncentracji usług finansowych i biznesowych w kilku miejscach świata. Obok takich metropolii jak Nowy Jork czy Londyn, także Hongkong pełni rolę centrum finansowego obsługującego nie tylko Azję i Pacyfik, ale także cały świat. Hongkong jest ważnym ośrodkiem handlowym w swoim regionie, gdyż jest zarówno dużym światowym eksporterem, jak i importerem towarów i usług. Na jego terytorium dokonywane są bezpośrednie inwestycje zagraniczne na dużą skalę, co świadczy o zaufaniu inwestorów do tej gospodarki. Również inwestorzy hongkońscy są aktywni na arenie międzynarodowej.

Hongkong był wcześniej postrzegany jako okno Chin na świat, obecnie zaś jako azjatyckie centrum usług finansowych. Dzięki przejrzystemu systemowi podatkowemu i ułatwieniom w prowadzeniu działalności gospodarczej wielu przedsiębiorców zakłada na terenie Hongkongu swoje przedsiębiorstwa, które następnie prowadzą interesy z Chinami. Według wyników ankiety przeprowadzonej przez Hong Kong Trade Development Council wśród europejskich przedsiębiorców działających w Chinach, 77% z nich traktuje Hongkong jako bazę dla swoich interesów w regionie i wsparcie dla działań na rynku chińskim. 90% respondentów wyraziło chęć dalszej ekspansji do Chin, wykorzystując Hongkong jako „wiarygodną platformę wspierającą wysiłki produkcyjno-marketingowe w ChRL”²¹. Przedsiębiorcy działający w badanym kraju najbardziej doceniają te usługi świadczone przez kraj, które dotyczą wsparcia w marketingu i sprzedaży, bazy bankowo-finansowej oraz obsługi logistycznej eksportu i importu²². Podpisanie umowy CEPA spowodowało, iż wielu przedsiębiorców zakłada działalność w Hongkongu, a następnie korzysta z preferencji w handlu z Chinami.

²⁰ *Summary Statistics on Port Traffic of Hong Kong*, 2008, www.pdc.gov.hk.

²¹ *Charakterystyka Porozumienia o Współpracy Gospodarczej między Hongkongiem a Chińską Republiką Ludową – Closer Economic Partnership Arrangement (CEPA)*, Informacje Gospodarcze, Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Kantonie, ChRL, www.polandguangzhou.com.

²² *Ibidem*.

Powiązania gospodarcze między Hongkongiem a Chinami przyczyniają się do rozwoju tego niewielkiego regionu administracyjnego. Przyszłość Hongkongu zależy w dużej mierze od pogłębiającej się współpracy z Chinami kontynentalnymi, dzięki którym badany kraj będzie mógł nadal aktywnie funkcjonować w gospodarce światowej. Hongkong pełni funkcję centrum finansowego, handlowego, logistycznego nie tylko dla Chin, lecz także dla całego regionu, stanowi także centrum powiązań między Chinami a resztą regionu Azji i Pacyfiku, przez co jego udział w integracji państw azjatyckich jest znaczący.

Literatura

- A Major Initiative of the World Resources Institute*, www.earthtrends.wri.org.
- Annual Review of Hong Kong External Merchandise Trade 2007*, Trade Analysis Section Census and Statistics Department, The Government of the Hong Kong SAR, www.censtatd.gov.hk.
- Background Note: Hong Kong*, Bureau of East Asian and Pacific Affairs, U.S. Department of State, www.stat.gov.
- Biznes międzynarodowy w regionie Azji i Pacyfiku*, red. B. Drelich-Skulska, Wyd. Adam Marszałek, Toruń (manuskrypt po recenzjach).
- Charakterystyka Porozumienia o Współpracy Gospodarczej między Hongkongiem a Chińską Republiką Ludową – Closer Economic Partnership Arrangement (CEPA)*, Informacje Gospodarcze, Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Kantonie, ChRL, www.polandguangzhou.com.
- Fact Sheet Hong Kong*, Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade, <http://www.dfat.gov.au/geo/fs/hong.pdf>.
- Hong Kong*, http://www.taxways.pl/jurysdykcje/hong_kong.htm.
- Hong Kong Country Reports*, International Narcotics Control Strategy Report 2007, U.S. Department of State, <http://www.state.gov/p/inl/rls/nrcrpt/2007/vol2/html/80887.htm>.
- Hong Kong in brief 2006*, Economic Competitiveness, <http://www.info.gov.hk/info/hkbrief/eng/econ.htm>.
- Hong Kong Yearbook 2006*, <http://www.yearbook.gov.hk/2006/en/index.htm>.
- Implications*, International Monetary Fund Working Paper WP/08/57.
- International Trade Statistics 2007*, World Trade Organization.
- World Investment Report 2007: Transnational Corporation, Extractive Industries and Development*, UNCTAD, New York and Geneva 2007.
- Leung C., Unterberdoerster O., *Hong Kong SAR as a Financial Center for Asia: Trends and Implications*, International Monetary Fund Working Paper WP/08/57.
- Wanandi J., *East Asian Regionalism and the Role of Hong Kong*, [w:] *Hong Kong in the Region Seminar*, Central Policy Unit (CPU) of Government of the Hong Kong Special Administrative Region, November 23,24, 2007.
- Wójcik J.W., *Kryminologiczna ocena transakcji w procesie prania pieniędzy*, Twigger, Warszawa 2001.
- Specjalny Region Administracyjny Hongkong: Sprawozdanie roczne za rok 2007*, Sprawozdanie Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego, Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela 2008.
- Summary Statistics on Port Traffic of Hong Kong*, 2008, www.pdc.gov.hk.
- www.hongkongairport.com.

HONG KONG – THE ECONOMIC ROLE IN ASIA-PACIFIC REGION

Summary

Hong Kong is a special administrative region of China in accordance with the “One Country, Two Systems” paradigm. This city-country is one of the biggest financial centres all over the world. The connection between China and Hong Kong is very strong and it is profitable for both sides. Hong Kong has been given special autonomy rights by China and plays an important role in the East Asian region. Previously, it was the main gate for China’s economic relations with the rest of the world, now Hong Kong is very important as a service centre for China in financial, trade, and logistics.